

חוברת מיומנויות

בהבנת הנקרא

תוכנית לימודים לטיפוח השפה העברית

ללומדים במסלול טרום יסוד

במרכזי החינוך של שב"ס תשפ"ב - 2022

איסוף, ארגון, כתיבה ועריכה: אילת כ"ץ

חוברת מיומנויות

חוברת נלווית לתוכנית לימודים לטיפול השפה העברית

ללומדים במסלול טרום יסוד - שב"ס - 2022

מהן מיומנויות בהבנת הנקרא?

הבנת הנקרא היא היכולת להפיק משמעות מקריאה של טקסט כתוב זוהי מיומנות אוריינית המשמשת לצורכי תקשורת, למידה, ועוד. יכולת הבנת הנקרא נחשבת למיומנות למידה בסיסית וחשובה. יכולת זו משמשת ככלי מרכזי לרכישת השכלה ולהשתלבות בחברה אוריינית.

מה כוללות מיומנויות הבנת הנקרא? הבנת הקשרים בין המילים, ידע מיומנויות של כללי, הכרת מושגים בתחום תוכן רלוונטי והביטוי שלהם הבנת משמעות בהתאם להקשר, הסקת מסקנות גם מהרובד הסמוי של הטקסט.

חשוב לטפח את הבנת הנקרא כבר בשלבי רכישת הקריאה. ניתן להשתמש באסטרטגיות כמו: ניבוי, שאילת שאלות, השוואה, בדיקת ידע קודם, התמודדות עם מילים קשות.

בהבנת הנקרא נעשה שימוש בהטרמה? תהליך המתבצע לפני (טרם) קריאת הסיפור או הטקסט. בשלב ההטרמה הקורא משער בעזרת הכותרת והתמונה (או האיור) המופיעים בקטע, מה יהיה תוכן הסיפור. בכל טקסט יש משמעות גלויה וסמויה.

משמעות גלויה

הלומד יוכל לאתר פרטי מידע מפורשים/ גלויים בטקסט (זמן, מקום דמויות, פעולות, הגדרות, הסברים ותופעות) הלומד יוכל לזהות קשרים לוגיים מפורשים ורצף כרונולוגי כמו סיבה ותוצאה. הלומד יוכל לארגן פרטי מידע מפורשים בטקסט על פי קריטריונים (תבחינים) נתונים.

משמעות סמויה

הלומד יוכל להבין מילים/ מושגים וביטויים מתוך הקשר. יוכל להסיק מסקנות, להביע את תחושותיו ודעותיו ביחס לטקסט. הלומד יבין רצף כרונולוגי והקשרים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט. **למורים,**

חוברת זו נלווית לחוברות נושאי תוכנית הלימודים בשפה במסלול טרום יסוד. כל מיומנות מוסברת ומודגמת. אתם מוזמנים להוסיף דוגמאות משלכם.

חומרי הלימוד נאספו מאתרי אינטרנט רבים. אופן השימוש בחוברת: להרחבה, להעמקה, כדפי עבודה ללומדים כעבודה עצמית או בקבוצות. בסיום נושא לימוד כתוספת והעשרה.

מהם הנושאים בחוברת זו ?

נושא	עמודים
שאלת שאלות	6 - 23
הכללה ופרטים	24 - 30
רצף אירועים	31 - 36
מילה והיפוכה	37 - 50
סיבה ותוצאה	51 - 54
פעילויות בעזרת תמונות	55 - 71

שיר פתיחה – לאה נאור

טוב לדעת לכתב / לאה נאור

זה טוב לדעת לכתב,

גם לדעת לקרא זה טוב

אז תארו לכם כמה טוב

לדעת לקרא וגם לכתב.

אני יכול לכתב ספור,

לקרא בו טוב ושוב,

לדעת מה יהיה בסוף

ולא להיות עצוב

ואם פתאום חבר שלי

שולח לי מכתב,

אני יושב לי וקורא

כל מה שהוא כתב.

יכל לקרא שלטים ברחוב,

לצחק מן השגיאות,

וגם לדעת מה מוכרים

בְּכֹל הַחֲנִיּוֹת.

וְאִם נֹסְעִים לַעִיר אַחֶרֶת

שְׂאִינִי מִכִּיר –

לִדְעַת אֵיךְ קוֹרְאִים לְרֵחוֹב

וּמָהוּ שֵׁם הָעִיר

לְכַתֵּב לִי סוּד כָּמוֹס מְאֹד,

אוֹתוֹ תִּמְיֵד אֲשֶׁמֶר

אֶרְשֶׁם בּוֹ מָה אֲנִי צָרִיד,

שֶׁלֹּא אֶשְׁכַּח לְזָכֹר .

אוֹ שְׂאֵשְׂאִיר פְּתִיקָה קִטְנָה

לְכָל מִי שְׂיָבוֹא :

הִלְכֹתִי לִי, חִפְּשׁוּ אוֹתִי,

אֲנִי אֵינֶנִּי פֹה.

מִדּוּעַ לִפִּי דַעְתְּכֶם חָשׁוֹב לִדְעַת לְכַתֵּב וְלִקְרֹא ?

נושא 1- שאילת שאלות

שאלת שאלות היא תכונה אנושית שבמרכזה הרצון לדעת, ללמוד ולהבין. כבר מגיל צעיר ילדים שואלים שאלות רבות שבאמצעותן הם מגלים את העולם שמסביבם.

שאלת שאלות על יד הלומדים מעוררת עניין ואקטיביות ביחס לנושא. השאלות מסייעות במיקוד ובהתכוונות לעשייה ומאפשרות לראות דברים מזוויות חדשות. שאלת שאלות מקשרת בין ידע חדש לידע קיים.

בדיחה

אבא וילד נוסעים ברכבת

אחרי זמן מה הילד שואל: אבא, למה קוראים לירח ירח?

האב משיב לו: וואלה בני, לא יודע.

עובר זמן, והילד שואל: אבא, למה יש לחתול ארבע רגליים?

האב עונה: לא יודע, בני.

הילד ממשיך לשאול: אבא, למה השמש זורחת ביום?

האב משיב: בני יקירי, באמת לא יודע.

אחרי זמן מה הילד שוב שואל: אבא, מפריע לך שאני שואל שאלות?

האב עונה: לא, מה פתאום? אם לא תשאל – איך תדע !!

סיפור המיוחס לאיזידור אייזק זוכה פרס נובל בפיסיקה שנת 1944

"אימא שלי הפכה אותי למדען בלי שהתכוונה לכך. כל האימהות

היהודיות בברוקלין נהגו לשאול את הבן שלהן: 'נו למדת משהו בבית

ספר היום?', אבל לא אימא שלי. היא תמיד שאלה אותי שאלה

אחרת: 'איזי, שאלת שאלה טובה היום?' ההבדל הזה הוא שהפך אותי

למדען."

שאלת שאלות

מה זאת שאלה ? הגדרות

שאלה היא בקשת תשובה על דבר מה, או בעיה.

שאלה היא בקשה, או משאלה.

שאלה היא בעיה, בענין בנושא הדורש ברור או הכרעה. מתוך מלון 'אבן שושן'

לרודיארד קיפלינג מיוחסת האמרה הבאה המקבילה למושג :

"שישה עוזרים נאמנים לי, והם לימדוני כל אשר אדע, ואלו הם: מי ומה, מדוע ואיך, מתי והיכן". איפה, מתי ואיך (רודיארד קיפלינג) (1902)

"מתוך הספר "סיפורי ככה זה" הסיפור "הפילון הקטן"

עברית : לאה נאור

השיר **"איפה מתי ואיך"** מספר על סקרנותה של בתו שלא מפסיקה לשאול. השיר מסיים את הסיפור על הפילון הקטן, שקיבל את החדק הארוך שלו כעונש על שהייתה לו סקרנות רעבה שאי אפשר להשביעה. כל היום שאל שאלות ומילא את כל אפריקה בסקרנות הרעבה שלו.

יש לי ששה עוזרים טובים

,הכל למדו אותי

שמים איפה, מתי ואיך

.ולמה, מה ומי

אשלח אותם מעל לים

לכל כוון ורוח,

אך כשגמרו כבר לעבוד

אָני מרְשֶׁה לְנוּחַ.

עוֹזְרֵי נַחִים בְּדֶרֶךְ כָּל

מְשׁוּמְנָה וְעַד שְׁתִּים.

אָני נוֹתֵן גַּם אֲרוּחוֹת

בְּקָר, צִהָרִים.

עַל כֵּךְ יִשְׁכֵּן דְּעוֹת שׁוֹנוֹת :

יֵשׁ לִי יִלְדָּה אַחַת

עִם עֲשָׂרָה מִלִּיּוֹן עוֹזְרִים

בְּלִי רָגַע מְנוּחָה.

כֵּלָם עוֹבְדִים שָׁם בְּשִׁבְלָה

מִרְגַּע שְׁהִיא קָמָה

מִלִּיּוֹן אֵיפָה, שְׁנֵי מִלִּיּוֹן אֵיךְ

שְׂבָעָה מִלִּיּוֹנִים לָמָּה

רודיארד קיפלינג משורר וסופר אנגלי 1865 - 1936

דוגמאות למילות שאלה

- מה - מי - לאן - מתי - איזה - היכן - איפה - מדוע - למה - האם - כמה - איך.

שאלת שאלות

- מדוע, למה - התשובה תכלול סיבה/ סיבות.
- למה, לשם מה - התשובה תכלול תכלית (מטרה).
- מתי - התשובה תתייחס לזמן או לנסיבות.
- איך, כיצד - התשובה תכלול תיאור אופן.
- מי - הגדרת נושא הפעולה או הגדרת הנושא עליו מתמקדת התשובה.
- מה - הגדרת האירוע המרכזי.
- היכן, איפה, לאן - התשובה תכלול ציון מקום או ציון יעד.
- כמה, באיזו מידה - התשובה תתייחס לכמות או שלמידה (במספרים) או שתתייחס במילים כלליות, כגון: הרבה, מעט וכו'.

טבלת מילות שאלה ומילות קישור מתאימות לשאלה

מלות השאלה	מה תכלול התשובה ?	מלות הקישור המתאימות
למה , מדוע	סיבה	מפני ש... , מכיוון ש.... , משום ש.. , בשל.... , מחמת.... , מפאת.... , בגלל ... , עקב.... , כי..... , הואיל ו....
	תוצאה	לכן , לפיכך , על כן , בשל כך , משום כך , כתוצאה מכך .
לשם מה , למה	מטרה	כדי , למען , בשביל .
מי , מה	התייחסות לנושא (על מי או על מה מדובר)	
איך , כיצד	תיאור אופן	כך , בדרך זו , בצורה זו , כפי ש..
מתי	זמן , תנאי	בשנת... , לפני... , אחרי... , בשעה ש.... , בזמן ש... , בעת , כאשר , כש...
איפה , היכן , לאן , מאין	מקום	ב.... , אל.... , ל.... , מ....
באיזו מידה	מידה , כמות או מספר	

פעילות 1 - כתוב את מילת השאלה המתאימה ביותר

לפניך דוגמאות למילות שאלה. (ניתן להשתמש באותה שאלה יותר מפעם

אחת)

- מה - מי - לאן - מתי - איזה - היכן - איפה - מדוע - למה -
האם - כמה - איך.

א. אחותי הייתה חולה.

ב. כן, סיימתי לאכול ארוחת בוקר.

ג. אבא קנה לי מחשב לכבוד יום ההולדת שלי.

ד. ביום חרפי נסעתי עם בני משפחתי לחרמון.

ה. תמר סדרה את הספרים על המדף.

ו. אימא הכינה עוגת שוקולד טעימה.

ז. בקיץ נסעתי עם בני משפחתי לחוף הים , הגדולים נכנסו למים והקטנים שחקו בחול.

כתוב עוד שתי שאלות

פעילות 2

מתח קו בין השאלה לתשובה המתאימה / הנכונה.

גל עשה ביום?	ציפורים יש על העץ?		מִי		מָה
שקר הלך?	אנקנו נמצאים בבית?		לְמָה		לָאֵן
נמצא בבית?	שתל הגנו בגינה?		מָה		כִּמָּה

פעילות 3

כתוב את מילת השאלה המתאימה ביותר ליד כל משפט.

איך		תלמידים יש בכיתה שלנו?
איזה		אתה גר?
לאן		המורה לעברית?
מה		קוראים לך?
מתי		סרט אתה אוהב?
כמה		דנה לא באה היום?
איפה		השיעור מתחיל?
למה		אתה הולך אחרי בית הספר?
מי		אתה אוכל ביום הולדת - עוגה או גלידה?

פעילות 4

שאלת שאלות

קרא את הקטע הקצר שלפניך.

תום וניר עבדו כל היום בגינה.

תום גרף במגרפה וניר עבד במעדר.

בשעת הצהרים הם סיימו לעבוד בגינה ונכנסו לנוח בביתם.

כתוב שאלות בעזרת מילות השאלה שלפניך.

היכן _____

מי _____

במה _____

מתי _____

מה _____

קרא את הקטע הקצר שלפניך.

בחופשת הקיץ נסע תומר עם בני משפחתו לטבריה.

הם ישנו בבית מלון "שלמה המלך".

במשך היום הם שחו בכינרת.

בצהרים אכלו במסעדת דגים ובערב טיילו ברחבי טבריה.

כתוב שאלות בעזרת מילות השאלה שלפניך.

מתי _____

מי _____

היכן _____

מה _____

מה _____

היכן _____

קרא את הקטע הקצר שלפניך.

לילך היה חבר, כוכב קטן.

לילה, לילה היתה לילך מביטה אל הכוכב הקטן ומשוחחת איתו.

לילה אחד שמעה לילך נקישות בחלון חדרה.

היא הזיזה את הווילון וראתה קרן אור מרקדת.

פתחה לילך את החלון וראתה את הכוכב שלה שולח לה את קרן האור.

כתוב שאלות בעזרת מילות השאלה שלפניך.

למי

מתי

מה

מתי

מה

מי

מה

פעילות 5 - הבנת הנקרא – שאילת שאלות

קרא את הקטע וענה על השאלות.

1. בישראל יש לא מעט חגים. אנשים רבים מאוד אוהבים את החגים, כי בחגים יש הזדמנות לחגוג עם המשפחה המורחבת ולהיפגש גם עם קרובים שביום יום לא רואים אותם.

2. בחגים יש גם יותר זמן למריבות ולכן לא כולם אוהבים את החגים.

3. אני זוכרת שבחג ראש השנה האחרון אני וגלית הבת של דודה שלי רבנו נורא, רבנו על מקום הישיבה. גלית ישבה במקום הישיבה שאני רציתי ואני הכרחתי אותה לקום, ומאז לא דיברנו בכלל.

4. עוד מעט שוב מגיע לו שוב ראש השנה ואני החלטתי שאני אבקש מגלית סליחה, כי בחגים צריך לחגוג ולא לכעוס.

קטע 1

1. בישראל יש הרבה חגים. אנשים רבים מאוד אוהבים את החגים, כי בחגים יש הזדמנות לחגוג עם המשפחה המורחבת ולהיפגש גם עם קרובים שביום יום לא רואים אותם.

א. בישראל יש הרבה חגים. נכון / לא נכון

ב. מדוע אנשים רבים אוהבים את החגים?

קטע 2

2. בחגים יש גם יותר זמן למריבות ולכן לא כולם אוהבים את החגים.

א. מדוע חלק מהאנשים לא אוהבים חגים?

קטע 3

3. אני זוכרת שבחג ראש השנה האחרון אני וגלית הבת של דודה שלי רבנו נורא, רבנו על מקום הישיבה. גלית ישבה במקום הישיבה שאני רציתי ואני הכרחתי אותה לקום, ומאז לא דיברנו בכלל.

א. מתי היה הריב בן הילדה כותבת הקטע לבן בת הדודה גלית?

ב. על מה היה הריב ביניהן?

ג. האם הן דיברו מאז הריב? כן / לא

קטע 4

4. עוד מעט שוב מגיע לו שוב ראש השנה ואני החלטתי שאני אבקש מגלית סליחה, כי בחגים צריך לחגוג ולא לכעוס.

א. מדוע החליטה הילדה לבקש מגלית סליחה?

מה הנושא של כול הטקסט שקראת? (היקף בעיגול את התשובה הנכונה)

א. חגים

ב. ראש השנה

ג. מריבות בחגים

ד. סליחה

תן כותרת/שם מתאים לקטע .

כתוב עוד שתי שאלות שיש עליהן תשובה בקטע.

פעילות 6 - דמיון ומציאות

הקטע הבא לקוח מתוך "מחשבות שאינן רוצות לישון". קרא אותו.

מכתב / שלומית כהן

הירח כתב לשמש מכתב:

"יקרה, בואי ניפגש!"

למכתב הוסיף ציור

יפה וברור.

השמש שלחה לירח

כדור של אש

על גלויה מצוירת:

"ניפגש. בוודאי.

רק כתוב

היכן ומתי..."

ענה על השאלות

א. מה שם השיר?

ב. מי כתבה את השיר?

ג. מי כתב מכתב לשמש?

ד. מה הוא ביקש מהשמש?

ה. מה הירח הוסיף למכתב?

ו. מה שלחה השמש לירח?

ז. מה היא כתבה לירח?

הצע דרך דמיונית להפגיש את השמש עם הירח:

הצעה למשחק - קלפי שאלות.

קלפי השאלות מתאימים לכל הטקסטים, לכן אפשר להשתמש בהם פעמים רבות.

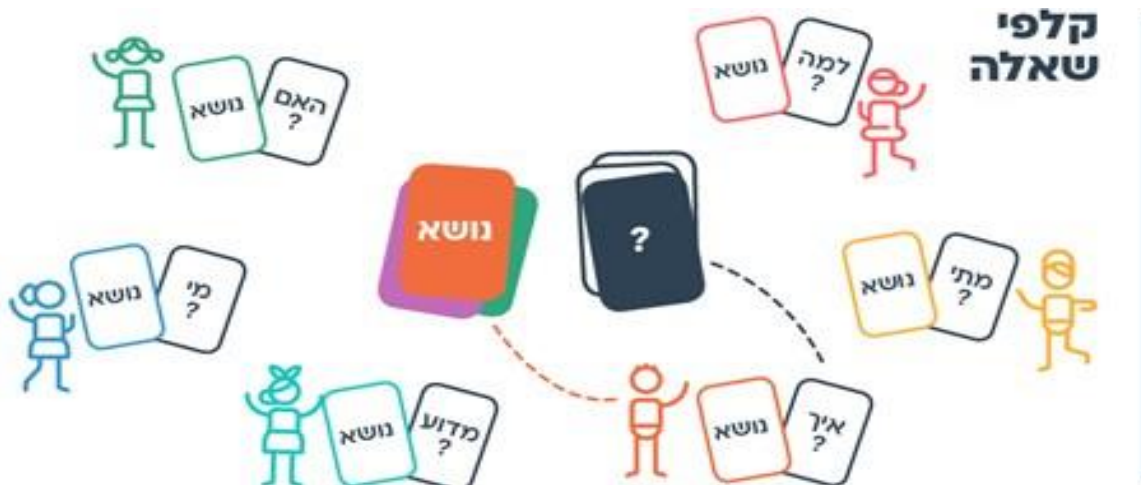
א. הכינו קלפי שאלות – על כל קלף כתובה מילת שאלה אחת. (ראו בצילום)

ב. חלקו ללומדים טקסט/קטע.

ג. כל לומד שולף קלף שאלה, בודק האם יש לה תשובה בטקסט, ואז

שואל את השאלה ועונה עליה.

ניתן לשחק בזוגות/בקבוצות.

פעילות 7

לפניך שאלות ותשובות. בכל שאלה חסרה מילת שאלה.
השלם את מילת השאלה המתאימה לפי התשובה. (היעזר במחסן המילים)

- _____ נסעתם לבקר את סבתא ? בשבוע שעבר.
_____ נסעתם לבקר את סבתא? באוטובוס.
_____ נסעתם לבקר את סבתא? כן, נסענו לבקר את סבתא .
_____ נסעתם לבקר את סבתא? כדי לחגוג לה יום הולדת.

מחסן מילים : האם, איך, מתי, למה.

פעילות 8

העבר קו בן משפטי השאלה למשפטי התשובות המתאימות.

מה קנית?	נסענו ברכבת
כיצד הגעתם לחיפה?	בכדורסל
האם אכלת אורז?	קניתי ממתקים
במה שיחקתם?	בקניון חולון
היכן קניתם את המחשב?	לא, אכלתי פסטה

נושא 2 - הכללה ופירוט

מיון הכללה ופירוט - אחת הדרכים הקלות להבנת הכללה היא יצירת

המכנה המשותף לכלל המילים המוכללות, מעין "גג"

הכללה - כשאתה נותן שם כללי לקבוצה כלשהי ואז מפרט עליה.

לדוגמה : פירוט : חולצה, מכנסיים, מעיל, שמלה – הכללה : בגדים.

לדוגמה : הכללה : בגדים. פירוט : לחולצה, מכנסיים, מעיל שמלה.

פעילות 1

א. רשום בטבלה את מילת ההכללה. (היעזר במחסן המילים)

פריטים	מילת ההכללה - מילה מארגנת
מעיל, חלצה, מכנסים, שמלה .	בגדים
אף, בית, גימל, וו, יוד.	
אדם, ירק, צהב, לבן .	
מר, מתוק, חריף, חמוץ.	
אוטובוס, רכבת, מטוס, מכונית.	
סיר, מחבת, כף, צלחת, כוס.	

מחסן המילים :

כלי מטבח, צבעים, כלי תחבורה, טעמים, אותיות.

ב. רשום בטבלה את הפרטים של המילה המכלילה (היעזר במחסן המילים)

פריטים	הכללה – עקרון מארגון – מלה מארגנת
	בגדים
	משחקי ספורט
	כלי תחבורה
	ערים/ישובים בארץ
	מדינות בעולם
	תכשיטים

מחסן מלים:

מעיל, אוטובוס, שעון, פדורסל, מכנסים, תל אביב – יפו, טבעת, רכבת, שמלה, פדורגל, מטוס, רמלה, קנדה, מכונית, מצרים, צמיד, טניס, חיפה, ישראל, פדורעף, שרשרת, סין, ירושלים, ארצות הברית.

פעילות 2

כתוב שני משפטים המכילים מילות הכללה ופירוט (היעזר בטבלה ומחסן המילים).

לדוגמה: אני רוצה לנסוע לטייל במדינות העולם, המדינה הראשונה היא מצרים, לאחר מכן ארצה לטייל בסין.

משפט ראשון

משפט שני

פעילות 3 - דף תרגול בהבנת הנקרא - מיון הכללה ופירוט.

"אני אוהב לנסוע באניה ולשוט בסירה", אמר רמי.

"ואני אוהב לנסוע באוטו, לרכוב על אופניים ולנסוע ברכבת." אמר גיל.

"ואני הכי הכי אוהבת לטוס במטוס וגם במסוק" אמרה נילי.

1. בקטע מוזכרים כלי תחבורה. הבה נמין אותם:

כלי התחבורה בים: _____

כלי התחבורה ביבשה: _____

כלי התחבורה באוויר: _____

2. הוסף עוד שמות של כלי תחבורה:

בים _____

ביבשה _____

באוויר _____

3. על מה מדברים בקטע? הקף בעיגול את התשובה הנכונה:

א. על האוהבים לנסוע באוטו

ב. על האוהבים לשוט בסירה

ג. על האוהבים לטוס במטוס

ד. על האוהבים לנסוע בכלי תחבורה שונים

במה נוסעים? _____

במה שטים? _____

במה טסים? _____

4. הקף את המילה יוצאת הדופן : (שאינה שייכת)

מטוס / אוטו / אוניה / סירה / מגפיים

סירה / אוניה / יאכטה / רפסודה / רכבת

מטוס / מסוק / כדור פורח / אוניה

אופניים / אופנוע / קטנוע / מכונית

פעילות 4

מה בתמונה? כתוב בטבלה מה שייך לחי, לצומח ולדומם.

חי	צומח	דומם

משחק- ארץ עיר... אחד המשחקים המוכרים והאהובים ביותר בעולם.
קטגוריות אפשריות למשחק: ארץ, עיר, חי, צומח, דומם, מאכל, מקצוע,
שם של בן/בת, סוג ספורט/שם אדם מפורסם בספורט, שם של זמר/ת
ועוד...

חוקי המשחק:

1. להכין טבלת קטגוריות לכל לומד. (דוגמה בעמוד הבא)
 2. לאחר שלכל המשתתפים יש טבלה, בוחרים משתתף ראשון לבחירת האות.
 3. משתתף זה אומר את סדר אלף – בית בשקט (בלב), אחד המשתתפים עוצר אותו אחרי כמה שניות במילה סטופ.
 4. האות שעליה נעצר המשתתף שאמר את האותיות בלב,, היא האות עליה משחקים בסבב זה.
 5. רושמים את האות או אומרים אותה בקול. וממלאים את כל הקטגוריות בטבלה באות שנבחרה.
 6. הסבב נגמר כאשר אחד המשתתפים סיים למלא את הטבלה. בודקים יחד את הטבלה: כל אחד אומר מה רשם בכל עמודה.
 7. **את הניקוד נותנים לפי הכללים הבאים:**
על כל מילה שממלאים מקבלים 10 נקודות. אבל, על כל מילה זהה למשתתפים נוספים, מקבלים 5 נקודות. עמודה שנותרה ריקה מקבלת ציון 0. עורכים ספירת נקודות של הסבב ורושמים בעמודה הרלוונטית. ממשיכים לשחק כל עוד חפצים בכך, ובסיום סופרים את סך הנקודות הכללי.
- המנצח** הוא בעל הנקודות הגבוה ביותר.

דוגמה לטבלה.

אתם מוזמנים ליצור קטגוריות על פי עניין הלומדים.

מקצוע	ילדה	ילד	דומם	צומח	חי	עיר	ארץ

פעילות 6

כתוב מתחת לכל קטגוריה (מילת הכללה) את המילים המתאימות.

עיר

ארץ

צומח

חי

דומם

חִפָּה	חֶסֶה
תוֹת	מְנַדָּה
עֵץ אֵלוֹן	טְלוּיָזְיָה
קֶרִית טִבְעוֹן	כֶּסֶא
תֵּל אֲבִיב	אֶרֶנָּב
יִקְנָעִים	צִיטָה
אֲנָגְלִיָּה	נְעָלִים
יִשְׂרָאֵל	אֶרֶץ
יְרוּשָׁלַיִם	בִּקְבוּק
מַחְשָׁב	לִימּוֹן
רוֹסְיָה	חֲתוּל
פֶּלֶפֶל אָדָם	אוֹסְטְרִלִיָּה
כָּלֵב	

פעילות 7

כתוב מתחת לכל קטגוריה (מילת הכללה) את המילים המתאימות.

קִיפּוֹד	קוֹף	כְּלִיטָה	טוֹלַעַת	סִבּוֹן	אֶרוֹן
מְטוֹס	בִּלּוֹן	חֲמִנִית	בְּרוֹשׁ	חֲמוֹר	

חי

צומח

דומם

נושא 3- רצף אירועים

שם הסיפור:

זה קרה בלילה. עידית התעוררה ושמעה רחשים. היא קמה מן המיטה וראתה פורץ מחטט בתיק שלה.

"הצילו!" צרחה עידית.

הפורץ ברח, וכל בני המשפחה התעוררו.

סיפרה עידית את מה שקרה, ואביה מיהר לטלפן למשטרה. המשטרה הגיעה, חקרה את בני המשפחה ולקחה טביעות אצבעות.

בבוקר, התעניינו דיירי הבית במה שקרה, ואישה אחת אמרה, שגם לביתה נכנס פורץ לפני מספר ימים.

לפתע, בצהריים, נמסרה למשפחת כהן הודעה, שהפורץ נתפס. בערב צלצל הטלפון, ועידית נתבקשה לבוא למשטרה כדי לזהות אותו. היא הגיעה, זיהתה אותו, והפורץ נענש.

למחרת סיפרה עידית לחבר שלה על כל מה שקרה.

מתי?

1. מתי עידית התעוררה ושמעה רחשים? _____

2. מתי הגיעה המשטרה? _____

3. מתי התעניינו דיירי הבית במה שקרה? _____

4. מתי סיפרה עידית לחבר שלה את מה שקרה? _____

5. מתי נתבקשה עידית לבוא למשטרה?

6. איזה חלקי יממה נזכרים בסיפור?

7. האם הם כתובים בסדר הנכון?

8. לפי מה אתה יודע? _____
9. מהו הנושא של סיפור?

10. תן שם לסיפור. _____

רצף אירועים

בלבלנו את סדר היום של אבא של אבי.

תן לכל סעיף מספר לפי הסדר הנכון: (1-8)

מספר	אירוע
	אבא הולך לעבודה.
	אבא מתעורר.
	אבא אוכל ארוחת צהרים.
	אבא מצחצח את שיניו לפני העבודה.
	אבא עובד במפעל.
	אבא הולך לישון.
	כל המשפחה צופה בטלוויזיה.
	אבא אוכל ארוחת בוקר.

הקלפה

אמא נתנה לגדי בננה ואמרה: "אכל, גדי, אף זכר לזרק את הקלפה לפח האשפה". לקח גדי את הבננה ונירד במדרגות לשחק עם חביריו. את הפרי אכל ואת הקלפה זרק על המדרגות. פאשר חזר גדי הביתה עגף מהמשחק, נכנס לביתו וראה שיגדה של אמו חבושה. שאל אותה: "אמא, מה קרה לך? מדוע נדד חבושה?" האם ענתה: "פאשר גרדתי במדרגות, החלקתי..." גדי לא גמר לשמע את דברי אמו ורץ מיד למדרגות, אף הקלפה כבר לא הייתה שם. הוא חזר אל אמו בראש מורד, וכבש עיניו ברצפה. דמעות עלו בגרונו והוא אמר: "אמא, אני מצטער מאוד, החלקת בגללי, סלחי לי".

ענה על השאלות הבאות:

1. מי הן הדמיות שמופיעות בספור?

2. מה בקשה אמא מגדי?

3. מה עשה גדי עם קלפת הבננה?

4. מדוע ידה של האם הייתה חבושה?

5. למה עלו דמעות בגרוננו של גדי?

6. מן הספור אנו למדים, שאסור להשליך פסלת ברצפה, וכי יש לחשב על תוצאות מעשינו. ספרו בעל פה על מקרה בו גרמתי נזק או מנעתי אותו בהתנהגותכם.

7. בספור מופיע הבטוי "כבש עיניו ברצפה".
הבטוי המקורי הוא "כבש פניו בקרקע", שפירושו: השפיל את מבטו מבושה, הסתיר את ראשו מתוך בושה או פחד. נכלם ונבוך.

חבר משפט משלך לבטוי זה.

8. בחר את התשובה הנכונה:

מדוע הצטער גדי?

א. כי הוא רץ במדרגות.

ב. כי הוא אבד את הכדור.

ג. כי אמא שלו נפצעה בגללו.

ד. כי הוא קבל ענש מאמא שלו.

9. סדר את המשפטים הבאים לפי הסדר הנכון:

☐ אָמָא שֶׁל גָּדִי הִחְלִיקָה.

☐ דְּמַעוֹת עָלוּ בְּגֵרוֹנּוֹ שֶׁל גָּדִי.

☐ גָּדִי אָכַל בָּנָנָה.

☐ גָּדִי חֲזַר הַבֵּיתָה עֵינָיו מִהַמְשָׁחָק.

10. מתח קו בין מלה להפוכה:

עֵנָה רָצְפָה

לָקַח יָרְדוּ

עָלוּ יַעֲרָנִי

נִכְנָס מוֹרָד

עֵינָיו נָתַן

מוֹרָם יָצָא

תִּקְרָה שָׁאֵל

11. לפניך מלים מן הספור הפוללות בתוכן את כנויי השיכות. כתוב אותן

בצורה פרוקה (בשתי מלים).

דגמא: חבריו – החברים שלו

מילה	נסמך	סומך
ביתו		
ידה		
אמו		
עיניו		
גרונו		

נושא 4 - מילה והיפוכה

מילה והיפוכה - הפכים

הפכים הן מלים שיש להן פרוש הפוך.

פעילות 1

שיר מבבל

1. בשיר זה נעלמו חלק מהמלים.

2. כתוב בכל שורה את המלה המתאימה מתוך מחסן המלים.

יובל הקטן חמוד אך מבבל לא ידע היכן ימין והיכן _____

לא ידע אם עכשו לילה או _____

האם היום זה מחר או _____

האם הוא יושב על כסא או _____

לא ידע האם הוא קטן או _____

גבוה או _____

שמן או _____

חשב וחשב עד שנרדם.

מחסן מלים:

שמאל	אתמול	נמוך	מתחת	יום	רזה	גדול
------	-------	------	------	-----	-----	------

בואו נלמד על הפכים חדשים

מחלק

ההפך

מחספס

1. סמן בטבלה ליד כל דבר האם הוא מחספס או חלק.

חלק	מחוספס	חפצים/חומרים
		אבן אבן
		שיש שיש
		חבל חבל
		גזע עץ
		כביש
		עגבניה

פעילות 3

ספור מצחיק

בספור הבא חסרות מלים. אם תוסיפו לכל משפט את זוג ההפכים המתאים תקבלו ספור מצחיק.

אשה אחת טילה ברחוב עם כף קטנטן.

פגש אותה ילד נחמד ושאל: "מה שלומך?" "טוב, תודה" ענתה האשה.

שאל הילד: "מה קרה לכף? קשה להכיר אותו".

פעם הוא היה לבן עכשו הוא _____.

פעם הוא היה עם שער חלק היום הוא _____.

פעם הוא היה יפה עכשו הוא _____.

פעם הוא היה גדול עכשו הוא _____.

פעם היה נובח חלש ועכשו _____.

מה קרה למוקי שהוא השתנה כל כך?

ענתה הגברת: "לא קרה לו כלום, זהו שחורי".

מחסן מילים: חזק, קטן, מתולתל, שחור, מכוער.

פעילות 4

1. קרא את הספור ומצא זוגות הפכים.

2. הקיפו כל זוג הפכים בצבע שונה.

ההפך

לרותי יש חברה, קוראים לה ענת.

כל מה שרותי אומרת, ענת אומרת את ההפך.

רותי אומרת "ענת, ראי איזו דממה ברחוב!"

עונה לה ענת: "לא נכון, ברחוב המלה".

רותי אומרת: "ענת, הסתכלי בבתים כמה הם גדולים!"

אומרת ענת: "לא נכון, הבתים שאת מראה לי – זעורניים!"

פעם הביטו השתים בעד החלון ורותי אמרה: "תראי איזה אור נפלא

בחוץ. השמים בהירים כל – כך והשמש זורחת".

"מה פתאום?" אמרה ענת "בחוץ אפלה, השמים כהים ומעננים,

ואת לא רואה שהשמש שוקעת?"

יצאו השתים לטייל. אמרה רותי: "ענת, תראי איזה גזע דק יש לעץ הזה.

הגזע נראה חלשלוש כאלו עוד מעט ישבר!"

"באמת, רותי?", השיבה ענת "את לא רואה שהגזע הזה איתן, הוא הרי

עבה כל כך!"

"מה לעשות?" אומרת רותי, "שיש לי חברה שאומרת תמיד את ההפך.

אולי זה כדי להרגיז, ואולי זה פשוט כדי להצחיק!"

פעילות 5

- א. כתוב בטבלה את זוגות ההפכים מהשיר.
ב. הוסף לטבלה עוד שני זוגות הפכים משלך.

חכמת הופות / ריקה ברקוביץ

לכל מקל יש שני קצוות,
זה נכון גם לופות,
אחד אומר: "עכשו סגור"
שני אומר: "פתוח"
אני אומר: "כי זה שחור"
אתה אומר: "לבן".
אתה אומר: "דבר גדול" !
אני אומר: "קטן"
אז מה עושים כשכל אחד
רואה דבר אחר ?
צריך לדעת להקשיב,
אולי גם לומר !

א. כתוב בטבלה את זוגות ההפכים מהשיר.

ב. הוסף לטבלה עוד שני זוגות הפכים משלך.

מילה	והיפוכה

פעילות 6

טוב לדעת לכתב / לֵאמֹר נֶאֱמַר

זֶה טוֹב לְדַעַת לְכַתֵּב,

גַּם לְדַעַת לְקַרֵּא זֶה טוֹב

אִז תֵּאָדְרוּ לָכֶם כִּמָּה טוֹב

לְדַעַת לְקַרֵּא וְגַם לְכַתֵּב.

אֲנִי יָכוֹל לְכַתֵּב סֵפּוּר,

לְקַרֵּא בּוֹ שׁוֹב וְשׁוֹב,

לְדַעַת מָה יִהְיֶה בַּסּוּף

וְלֹא לִהְיוֹת עֲצוּב

וְאִם פְּתֹאֹם חָבֵר שְׁלִי

שׁוֹלַח לִי מִכָּתֵב,

אֲנִי יוֹשֵׁב לִי וְקוֹרֵא

כָּל מָה שֶׁהוּא כָּתֵב.

יְכַל לְקַרֵּא שְׁלֵטִים בְּרָחוּב,

לְצַחֵק מִן הַשְּׂגִיאוֹת,

וְגַם לְדַעַת מָה מוֹכְרִים

בְּכֹל הַחַנּוּיּוֹת.

וְאִם נֹסְעִים לַעִיר אַחֶרֶת

שְׁאִינִי מִכִּיר –

לְדַעַת אֵיךְ קוֹרְאִים לְרַחוּב

וּמֵהוּ שֵׁם הָעִיר

לְכַתֵּב לִי סוּד כָּמוֹס מְאֹד,

אוֹתוֹ תִּמְיֵד אֲשֶׁמֶר

אֶרְשֶׁם בּוֹ מָה אֲנִי צָרִיד,

שֶׁלֹּא אֶשְׁכַּח לְזָכֹר .

אוֹ שְׂאֵשׂאִיר פְּתִיקָה קְטַנָּה

לְכֹל מִי שְׁיָבוֹא :

הִלְכֹתִי לִי, חִפְּשׁוּ אוֹתִי,

אֲנִי אֵינְנִי פֹה.

כתוב את ההפכים של המלים המסומנות בשיר.

המילה המסומנת	ההפך

פעילות 7 – מִלָּה וְהַפּוּכָה

כתוב את המילה ההפוכה היעזר במחסן המילים.

	←	נָקִי		←	חֵם
	←	קָטָן		←	חֲמוּץ
	←	צוּחֵק		←	גְּבוּהָ
	←	רָחֵב		←	זָמִין
	←	עָבָה		←	לִפְנֵי
	←	מַעֵט		←	לְמַעַלָּה

מחסן מילים:

למטה, הרבה, שמאל, אחרי, נמוך, בוכה, גדול, דק, מתוק, קר, מלוכלך, צר.

פעילות 8

סמן בקו אחד את המילה, ובשני קווים את היפוכה.

שיר ההפכים

מילים: אורלי בינדר, לחן: עמוס ברזל

מה הפוך מרעש? זה שקט כמובן,
אם אומרים גדול, אז ההפך הוא קטן,
אם אומרים בפנים, ההפך הוא בחוץ,
מתוקה הסוכרייה והלימון חמוץ.

לכל דבר ישנו היפוך, הפוך ולא שונה,
מה הפוך ממה אם שואלים אני עונה. אני עונה.

שמים יש למעלה, ולמטה אדמה,
ביום יש לנו אור, בלילה חושך אלא מה?
מה הפוך מברוגז? שולם כמובן,
על תהיה עצוב, אלא שמח כל הזמן.

לכל דבר ישנו היפוך...

מה הפוך מחם? הפוך מחם זהו קר,
מה הפוך מזול? הפוך מזול הוא היקר,
מה הפוך מקו ארוך, זהו קו קצר,
מה הפוך מהתחלה? זה סוף וזה נגמר.

לכל דבר ישנו היפוך...

פעילות 9

אני תמיד נשאר אני

מילים ולחן: דתיה בן דוד

לפעמים אני עצוב

ולפעמים - שמח.

לפעמים אני זוכר

ולפעמים - שוכח.

לפעמים אני שבע

לפעמים - רעב,

לפעמים אני כועס

ולפעמים - אוהב.

אבל

אני תמיד נשאר אני

תמיד נשאר אני

תמיד נשאר

אני!

לפעמים אני גדול

ולפעמים - קטן.

לפעמים אני גיבור

ולפעמים - פחדן.

לפעמים אני ביחד

לפעמים - לבד,

לפעמים אני באמצע

לפעמים - בצד.

אבל

אני תמיד נשאר אני

תמיד נשאר אני

תמיד נשאר

אני!

לפעמים אני כינור

ולפעמים - תופים.

לפעמים אני קייצי

ולפעמים - חורפי.

לפעמים אני עצלן

ולפעמים חרוץ,

לפעמים אני מתוק

ולפעמים - חמוץ.

לפעמים אני חכם

ולפעמים - טיפשי.

לפעמים אני ראשון

ולפעמים שלישי.

לפעמים אני תופס

ולפעמים - תפוס,

לפעמים אני ענק

ולפעמים - פספוס.

אבל

אני תמיד נשאר אני

תמיד נשאר אני

תמיד נשאר

אני!

טבלה: מילה והיפוכה

כתוב בטבלה 6 מילים והיפוכן מהשיר .

מילה	והיפוכה

נושא 5 - סיבה ותוצאה

קשר של סיבה:

מילות הסיבה מאפשרות להבין את סיבת הפעולה = מדוע נעשתה הפעולה.

פעילות 1

השלימו את מילות הסיבה המתאימות לכל משפט (בגלל, מפני, מכיוון ש... , מאחר ש.. הואיל ו... , מחמת, עקב, עקב כך, בגלל זה, כי, היות ש... משום ש...).

דוגמה: בגלל הגשם, הטיול נידחה.

1. המשרדים יהיו סגורים _____ חג הפסח.
2. _____ ששכחתי את המטרייה, נרטבתי בגשם.
3. _____ הסופה, קרסו בתי העץ בכפר הקטן.
4. לא מצאנו מקום חנייה, _____ הרחובות נסגרו לתנועה.
5. הבחור לא שמר על כללי הזהירות, _____ הוא נפגע בתאונה.

קשר של תוצאה:

מילות התוצאה מציגות את תוצאת הפעולה שנעשתה.

פעילות 2

השלימו את מילות התוצאה המתאימות לכל משפט (כתוצאה מכך, לכן, בעקבות זאת, לפיכך, בשל כך, על כן) .

דוגמה: אני רוצה להצליח במבחנים, לכן אני משקיע בלימודים.

1. אני רוצה לקנות מכונית, _____ אני עובד שעות נוספות.
2. אני קורא עיתון מדי יום, _____ אני מעודכן בכל המתרחש בארץ ובעולם.
3. היא התמידה לחזור על החומר הנלמד, _____ היא הצליחה במבחן.

4. בחוץ שרר חוס כבד, _____, נשארנו בבית ליד המזגן.

סיבה	תוצאה
1. כי	1. משום כך
2. כיוון ש...	2. כתוצאה מכך
3. מפני ש...	3. בעקבות כך
4. משום ש...	4. לכן

פעילות 3

לפניך מחסן מילים

כתוב את המילה המתאימה לכל משפט.

בגלל ש	לכן	כי	אבל
אם	בניגוד ל	מפני ש	וגם

- דני היה עייף הלך לישון מאוחר.
- רונן היה רעב מאוד ו אכל סנדוויץ.
- אני אוהבת שוקולד גלידה.
- המורה העירה לתלמיד הפריע בשיעור.
- איחרתי לבית הספר פספסתי את ההסעה.
- מחר ניסע לים לא ירד גשם.
- רציתי לשחק עם דנה היא הייתה עסוקה.
- אני אוהב לשחק כדורגל אחי.

פעילות 4

העבר קו ממחסן המילים למילות סיבה ומילות תוצאה.

מאחר ש	לכן	מפני ש	לפיכך
בעקבות	משום כך	כתוצאה מ	עקב
מכיוון ש	בשל	משום ש	בגלל ש

מילות סיבה

מילות תוצאה

פעילות 5

העבר קו בין המילה המתאימה למשפט.

ולכן	משום ש
------	--------

יוני לא הרגיש טוב ביום ראשון

לא הגיע לבית הספר

פעילות 6

לפניך מחסן מילים

כתוב את המילה המתאימה לכל משפט.

למרות	לעומתו	ולכן	כתוצאה מכך
אבל	מאחר ו	כי	מפני

אני צופה בתכנית "הזמר במסכה" _____ שהיא מגניבה	
ליאו מקפיד על עטיית מסכה _____ רוני מזלזלת בזה	
ירד גשם _____ נוצרו בורות בכביש	
עמית הזמין אותי אליו _____ הוא רצה לשחק איתי.	
_____ הסכנה להדבקות בקורונה, יש אנשים שלא מקפידים על עטית מסכה	
התכוננתי היטב למבחן ו _____ קיבלתי משוב טוב	
איחרנו למסיבה _____ לא התארגנו בזמן	
הזמנתי את דניאל למסיבה _____ היא לא רצתה לבוא.	

נושא 6 - כתיבה תיאור והתאמה בעזרת תמונות

פעילויות בעזרת תמונות מסייעות ומקדמות שיח דבור, שיח רגשי. מסייעות לפיתוח יכולת הבעה בכתב ובעל פה. הוויזואליות של התמונות מצרפת חושים נוספים ללמידה, ומסייעת להבנת הקטעים/הטקסטים. קל יותר לנהל שיח רגשי בעזרת תמונות.

פעילות 1

העבר קו בין המשפט לתמונה המתאימה.

				<table border="1"> <tr> <td>שחר כתבה</td> <td>פיצה חמה</td> </tr> <tr> <td>שלושה תפוחים</td> <td>שחר קטפה</td> </tr> <tr> <td>פתה חמה</td> <td>ילדה שוקה</td> </tr> <tr> <td></td> <td>שלושה תפוחים</td> </tr> </table>	שחר כתבה	פיצה חמה	שלושה תפוחים	שחר קטפה	פתה חמה	ילדה שוקה		שלושה תפוחים
שחר כתבה	פיצה חמה											
שלושה תפוחים	שחר קטפה											
פתה חמה	ילדה שוקה											
	שלושה תפוחים											
												
												
												

			אַרטיק		גיטרה
			שטיח		טירה
			מטריה		אמבטיה
			לטאה		פטיש
			טיפה		אבטיח

פעילות 2

התאם משפט לתמונה.

התאם משפט לתמונה

קרא כל משפט. מתח קו אל התמונה המתאימה

מורה בכתה שבה אין
תלמידים.

שני ילדים אוכלים
בננות.

ילדים משחקים בגן
השעשועים.

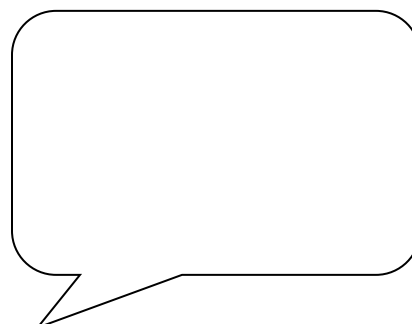
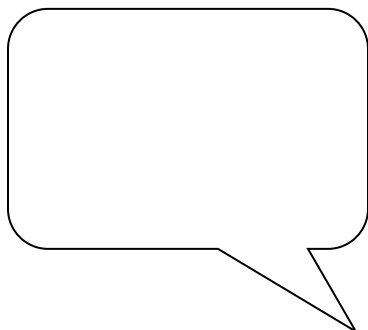
שני קופים אוכלים
בננות.

מורה מלמדת ארבעה
תלמידים בכתה.

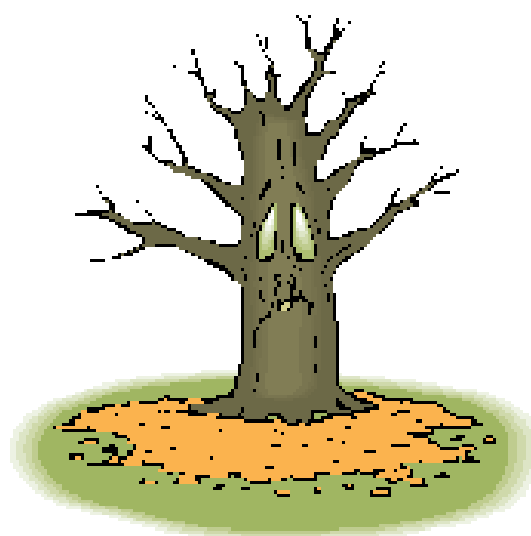
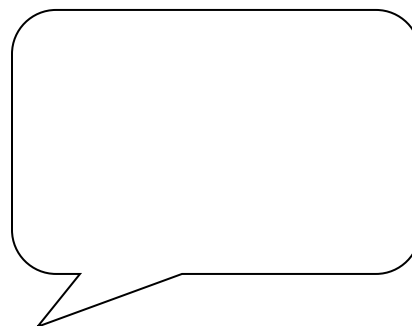
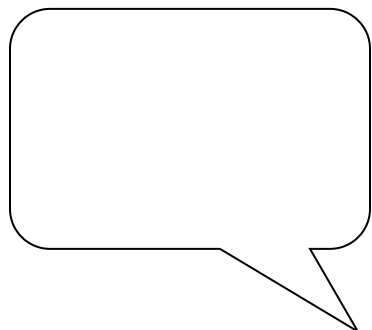
פעילות 3 - כתיבה בעקבות תמונה

שיחה בין שני העלים – כתוב שאלות שהעלים יכולים לשאול זה את זה.

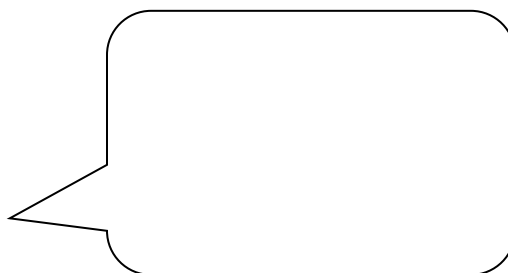
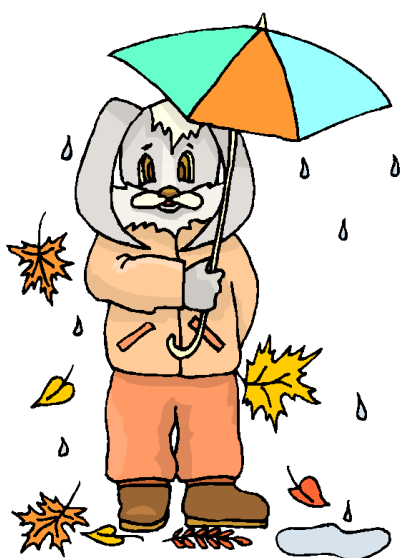
פעילות 4 - כתיבה בעקבות תמונה

כתוב שיחה בין העץ לעלה.

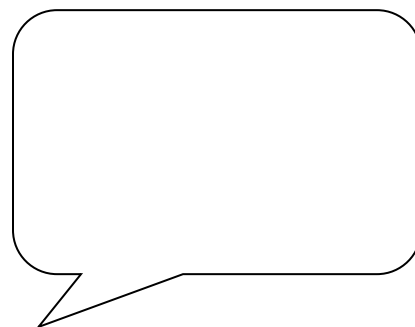
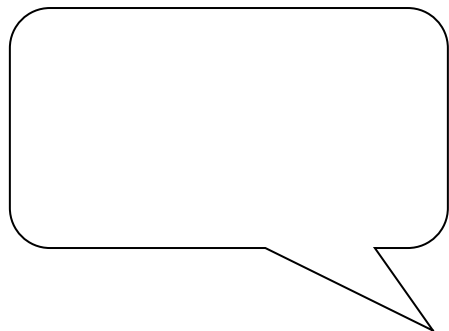
פעילות 5 - כתיבה בעקבות תמונה

כתוב על מה חושב הכלב.

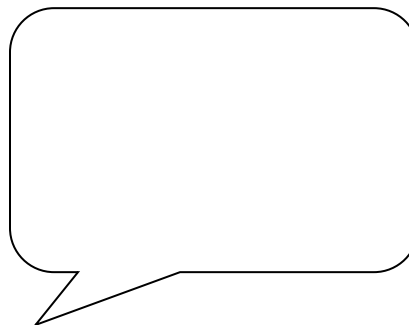
פעילות 6 - כתיבה בעקבות תמונה

כתוב שיחה בין שני הילדים.

פעילות 7 - כתיבה בעקבות תמונה

כתוב על מה חושבת הנמלה.

פעילות 8

ספר בעל פה או כתוב, סיפור קצר על פי רצף התמונות שלפניך.

פעילות 9

התבונן ברצף התמונות שלפניך וענה:

א. ספר בעל פה מה אתה רואה בתמונות? מה קרה לילד? כיצד הוא הרגיש לדעתך? מי עזר לו?

ב. התבונן ברצף התמונות, כתוב משפט לכל תמונה.

כתוב משפט לכל תמונה.

פעילות 10

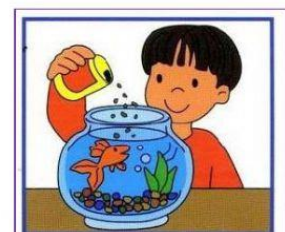
תאר בעל פה או בכתב מה אתה רואה בתמונה.

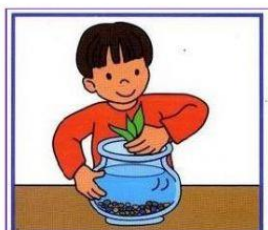

פעילות 11 – התאימו משפט לתמונה.

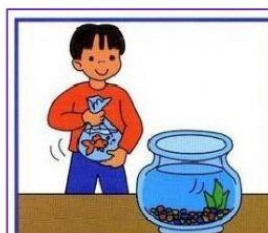
התאימו משפט לתמונה

סדרו את התמונות ברצף הנכון וכתבו ליד כל תמונה את המספר המתאים.

יואב הכניס לקערה
אבנים וצמחים.

יואב האכיל את
הדג שבקערה.

יואב מלא את
קערת הדגים
במים.

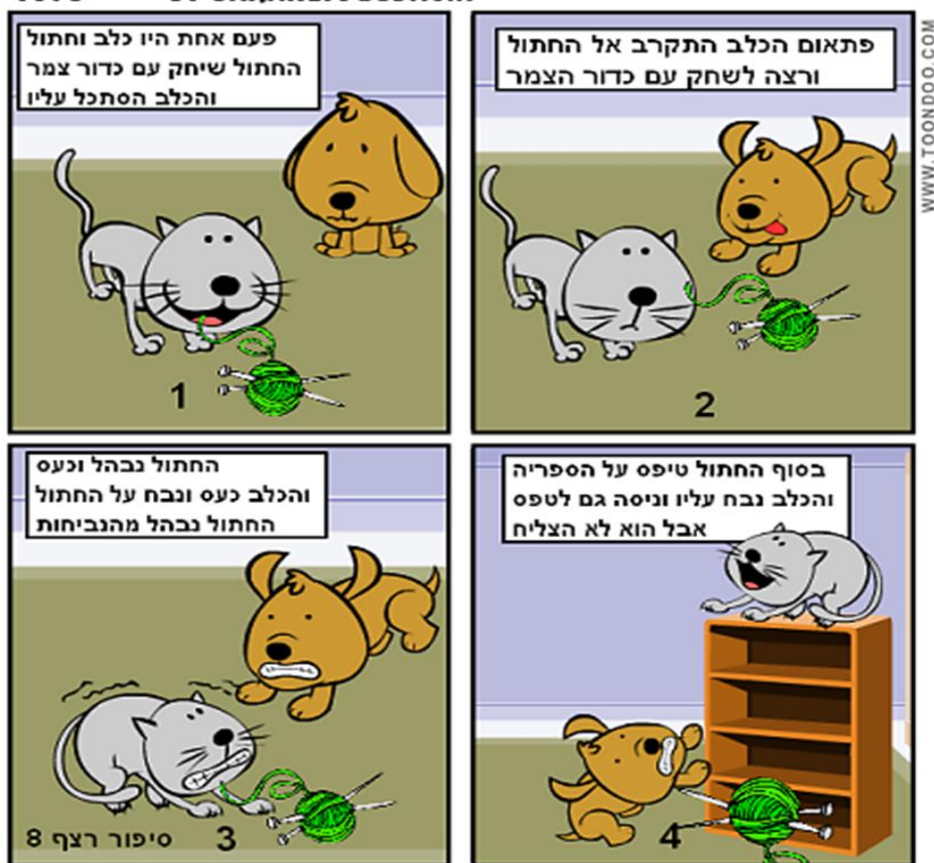
יואב הניח את הדג
בקערה.

התבונן ברצף התמונות שלפניך וענה:

א. ספר בעל פה מה אתה רואה בתמונות?

ב. התבונן ברצף התמונות, מהו הסדר הנכון של התמונות?

1078 - BY SARAHZIGELBAUM

פעילות בנושא רגשות

כתוב משפט המביע שמחה.

כתוב משפט המביע צער.

כתוב משפט המביע אכזבה.

איך אני מרגיש/ה
כרגע

הבעה בעל פה או בכתב

על כנפי הדמיון

שתף בעל פה או כתוב:

אילו הייתי _____

כי אז _____

אילו פגשתי _____

כי אז _____

אילו זכיתי _____

כי אז _____

אילו יכולתי _____

כי אז _____

לו היה לי _____

כי אז _____

הוסף עוד התחלה של משפט.

הצעה למתודה - רגע, מרגישים!

כלי לזיהוי מחשבות או רגשות שצפים בתלמידים בעקבות התנסות בשיעור במהלך ההוראה, במפגש של התלמידים עם תוכן, אירוע או דמות, או כשהמורה חש/ה שעולה צורך בכיתה, נעצור את השיח, ונדגיש שאנחנו עוצרים לשם בירור רגשי והבעה אישית בעזרת תרגול של: "רגע, מרגישים" נעודד את הלומדים לשתף במספר מילים שתיים: איזה רגש התוכן, האירוע או הדמות העלו בהם. ההנחיה היא להקשיב תוך לגיטימציה למגוון רגשות והימנעות משיפוטיות.

רגשות

בוסה 	עצב 	כעס 	הפתעה 	שמחה
קנאה 	בלבול 	תסכול 	פחד 	אהבה
אושר 	ייאוש 	תקווה 	עצבנות 	דאגה

איך את/ה מרגיש/ה היום?

 שמחה	 כעס	 עצב
 עייפות	 פחד	 התלהבו
 תסכול	 מבוכה	 סיפוק
 אכזבה	 בוסה	 גאווה

www.ToPrint.co.il